

ОСОБЕНОСТИ НА СЪДЕБНОТО ПРОИЗВОДСТВО ЗА НАЛАГАНЕ НА ЗАБРАНА ЗА ИЗВЕЖДАНЕ ОТ СТРАНАТА НА ДЕТЕ В РИСК ПО ЧЛ. 127Б ОТ СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС

Ас. д-р Мая Михайлова, Юридически факултет, Университет за национално и световно стопанство

Резюме: Настоящият доклад си поставя за цел да посочи основните характеристики на новото съдебно производство за налагане на забрана за извеждане от страната на дете в риск, регламентирано в чл. 127б от Семейния кодекс. Изследвани са причините, наложили създаването на подобна процедура, и включването и в СК, предвид нуждата от създаването на мерки на национално ниво, необходими за осигуряване изпълнението на правната рамка на Европейския съюз за създаването и функционирането на Шенгенската информационна система (ШИС). Въз основа на анализ на съществуващата правна уредба и създадената до момента практика на съдилищата по приложението на чл. 127б от СК, са идентифицирани основните недостатъци на законовата регламентация и практическите проблеми, които възникват при развитие на производството.

Ключови думи: родители, деца, пътуване в чужбина, родителско отвлечане, забрана за напускане на страната, Шенгенска информационна система.

FEATURES OF THE JUDICIAL PROCEEDINGS FOR IMPOSING A BAN ON TAKING A CHILD AT RISK OUT OF THE COUNTRY UNDER ARTICLE 127B OF THE FAMILY CODE

Assist. Prof. Maya Mihaylova, PhD, Faculty of Law, University of National and World Economy

Abstract: The current report aims to indicate the main characteristics of the new judicial procedure for imposing a ban on travelling abroad of a child at risk, regulated in Art. 127b of the Family Code. The reasons that necessitated the creation of such a procedure and its inclusion in the Family Code are examined, given the need to create measures at the national level necessary to ensure the implementation of the legal framework of the European Union for the establishment and functioning of the Schengen Information System (SIS). Based on an analysis of the existing legal framework and the practice of the courts established to date on the application of Art. 127b, the main shortcomings of the legal regulation and the practical problems that arise during the development of the proceedings are identified.

Keywords: parents, children, travelling abroad, parental abduction, ban on leaving the country, Schengen Information System.

В последните години се увеличават семейните отношения с международен елемент, при които проблемите във връзка с упражняването на родителските права и задължения често водят до особено тежки родителски конфликти. Поради тази причина все по-голям брой деца и родители са изправени пред нуждата да организират личните си отношения в нови условия. Това е една от причините за непрекъснатото

разширяване на регулирането от страна, както на международното частно право, така и от страна на международното публично право в тази област.

Основанията за публичноправна намеса в отношенията родители – деца са налице най-често в случаите, когато е наложителна защитата на основни права на детето, нарушени от родителя. Очевидно е, че защитата на детето в различните хипотези би се реализирала чрез различни мерки.

Във връзка с присъединяване на Република България към Шенген, Министерство на вътрешните работи (МВР) предвижда след 31 март 2024 г. на лицата, които преминават през вътрешни въздушни и морски граници, а от 1 януари 2025 г. и през сухопътните граници на Република България със страните, прилагащи напълно достиженията на правото от Шенген, да не се извършва гранична проверка, включително и по отношение на малолетните и непълнолетни лица.

Предвидено е още от 2023 г. в Шенгенската информационна система (ШИС) да се въвеждат сигнали за деца, изложени на риск от отвлечане от родител, член на семейството или настойник, които трябва да бъдат възпрени от пътуване. Липсата на граничен контрол по вътрешните въздушни, морски и сухопътни граници обаче не накърнява упражняването на полицейски правомощия от компетентните органи на държавите членки. В тази връзка, с присъединяването на Република България към Шенген, на посочените граници от МВР ще продължават да се изпълняват компенсиращи мерки, които включват извършването на полицейски проверки на случаен принцип и по метода анализ на риска на пътуващите лица, включително на малолетни и непълнолетни лица.

Във връзка с настъпилите промени с ДВ, бр. 67 от 2023 г. са извършени съществени промени в Семейния кодекс (СК), като е приета новата разпоредба на чл. 127б, наименована - „Съдебно производство по молба за налагане на забрана за извеждане от страната на дете в риск“. С посоченият текст за първи път в СК се предвижда регламентацията на специално съдебно производство, в рамките на което може да бъде наложена забрана за извеждане от страната на дете в риск.

Измененията в СК са резултат от внесен в Народното събрание (НС) на Република България по предложение на Министерски съвет проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България, с вх.№49-302-01-32/10.05.2023 г.

Видно от мотивите на внесения законопроект, с него се цели създаването на мерки на национално ниво, необходими за осигуряване изпълнението на правната

рамка на Европейския съюз за създаването и функционирането на Шенгенската информационна система (ШИС).

С Решение (ЕС) 2018/934 на Съвета от 25 юни 2018 година относно привеждането в действие на оставащите разпоредби от достиженията на правото от Шенген, свързани с Шенгенската информационна система, в Република България и в Румъния са премахнати оставащите ограничения на достиженията на правото от Шенген, свързани с ШИС.

Регламент (ЕС) 2018/1862 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 година за създаването, функционирането и използването на Шенгенската информационна система (ШИС) в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, за изменение и отмяна на Решение 2007/533/ПВР на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1986/2006 на Европейския парламент и на Съвета и Решение 2010/261/ЕС на Комисията, поставя специален акцент върху сигналите за изчезнали лица и за уязвими лица, които трябва да бъдат възпрени от пътуване с цел осигуряване на защитата им или предотвратяване на заплахи за обществената сигурност или обществения ред. В тази категория се включват и сигналите за деца, изложени на риск от отвличане от родител, както и сигнали за деца, които трябва да бъдат възпрени от пътуване от съображения за собствената им защита, ако съществува конкретен и явен риск те да напуснат или да бъдат изведени от територията на държава членка, да станат жертва на трафик на хора или на насилствен брак, на основано на пола насилие, или на риск да станат жертва или да участват в терористични престъпления.

С горепосоченият законопроект са направените промени в СК, които видно от мотивите на вносителя имат за цел да създадат „допълнителен защитен механизъм в рамките на съдебна процедура да бъде налагана забрана за пътуване на дете в риск от отвличане от родител“, приложим в хипотезата, при която дете може да бъде обект на т.н. „родителско отвличане“ – незаконно извеждане от страна на родител, настойник или друг член на семейството по смисъла на чл. 32, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2018/1862.

В мотивите на законопроекта вносителят правилно е отчел „високата чувствителност на проблематиката“, именно поради което е предложено новосъздадения защитен механизъм да намери място в СК, както и да се възложи „компетентност на съдебен орган по въпросите на родителските права в специално

производство да налага според обстоятелствата по конкретния случай ограничителна мярка за забрана на пътуване на дете в риск от незаконно родителско отвлечане“.

Отчитайки основните идеи на Регламент (ЕС) 2018/1862 предвижданата мярка би трябвало да има превантивен характер и да е насочена към възпрепятстване на отвлечането на дете с цел неговата защита. Регламент (ЕС) 2018/1862 предоставя свобода на държавите – членки да изберат начина, по който да уредят конкретната процедура/механизъм за прилагане на ограничението, което е въведено като материалноправната уредба с регламента.

За съжаление внесенят през месец май 2023 г. законопроект за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България, с който се предвиждат и изменения в СК, получи обществено и най-вече медийно внимание едва след приемането му, въпреки ясното осъзнаване на съществуващите в разглежданата материя дългогодишни проблеми.

Не следва да има съмнения, че законодателната намеса в такава деликатна и особено чувствителна област, каквато представляват отношенията родители – деца, е необходимо да се извършва особено прецизно и аргументирано.

Извън юридическата непрецизност на извършените с ДВ, бр. 67 от 2023 г. изменения в СК, които е направен опит да бъдат преодолен със следващи промени обнародвани в ДВ, бр. 52 от 27.06.2025 г., по-съществен проблем представлява изобщо съществуването на възможност за налагане на забрана за извеждане от страната на дете, без оглед на особеностите на конкретния случай и без да се държи сметка, за това че на първо място следва да се обезпечат най-вече интересите на детето, което е самостоятелен и пълноценен правен субект.

Характеристика на производството по чл. 127б СК

Разпоредбата на чл. 127б, ал.1 СК предоставя на районния съд компетентност да се произнесе по подадената молба за налагане на забрана за извеждане от страната на дете в риск. Местната подсъдност е предоставена на районния съд по настоящия адрес на детето.

Първоначалната редакция на чл. 127б, ал.1 СК (ДВ, бр. 67 от 2023 г.) предоставя възможност родител, настойник, попечител или роднина да сезира съда, като след измененията обнародвани в ДВ, бр. 52 от 27.06.2025 г. правото да сезират съда вече имат само родител, настойник или попечител.

Ал.2 на горепосочения текст съдържа дефиницията на понятието незаконно извеждане, а именно – „Незаконно е извеждането на дете, когато е извършено от родител, настойник, попечител или друг роднина на детето в нарушение на правото на ефективно упражняване на родителските права и задължения, възникнали на основание съдебно решение, закон или споразумение“.

Първоначалната редакция на чл. 127б, ал.4 СК (ДВ, бр. 67 от 2023 г.) предвижда задължение на съда да уведоми незабавно органите за граничен контрол при Министерството на вътрешните работи за образуваното производство, като до влизането в сила на съдебното решение детето може да напуска страната само с разпореждане на съда. Възприетото разрешение означава, че забраната за извеждане от страна е на практика наложена още към момента на подаване на молбата, респ. образуване на производството по делото. По този начин се стига до ефективно налагане на мярката само въз основа на подадената молба, без да се държи сметка, че същата е възможно да е нередовна, да се нуждае от допълнителни уточнения, или да бъде напълно неоснователна. Следва да се има предвид, че основателността на подадената молба може да бъде преценена в рамките на съдебното производство, едва след събиране на необходимите доказателства, но видно от предвиденото законодателно разрешение за налагането на забраната е достатъчно подаването на молба, която съдържа твърдения за риск от незаконно извеждане на детето, включително и молба, която не е подкрепена от каквито и да било доказателства. Предвидено е, че до влизане в сила на съдебното решение, детето може да напуска страната само с разпореждане на съда, което е равносилно на допуснато предварително изпълнение, без насрещната страна изобщо да е уведомена за подадената молба и да ѝ е дадена възможност да изложи становището си по нея.

С измененията, обнародвани в ДВ, бр. 52 от 27.06.2025 г. е направен опит да бъдат преодоляни горепосочените проблеми, като за налагане на забраната вече не е достатъчно подаване на молба, а ал. 3 предоставя възможност на съда в случай, че установи, че е налице риск по чл. 32, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2018/1862, незабавно да се произнесе с разпореждане, че детето не може да бъде извеждано от страната до постановяване на окончателното съдебно решение. Ако наложи забрана за напускане на страната, съдът незабавно трябва да уведоми компетентните органи на Министерството на вътрешните работи за въвеждане на сигнал в Шенгенската информационна система. Разпореждането на съда чл. 127б, ал.3

СК може да се измени от съда, който го е постановил, при констатирана промяна на обстоятелствата.

Прави впечатление, че това разпореждане на първоинстанционния съд е окончателно и не подлежи на обжалване. Въпреки новата редакция на чл. 127б, ал.3 и ал.4 СК остава опасността подобна рестриктивна мярка да бъде наложена без изобщо да е уведомена насрещната страна и да е съществувала възможност за събиране на доказателства за релевантните обстоятелства.

Разпоредбата на чл. 127б, ал.4 СК задължава съдът да изслуша другия родител, освен когато той не се яви без уважителни причини. Подобно задължение за съда предполага насрочването на делото за разглеждане в открито съдебно заседание с призоваване на страните. Кой обстоятелства представляват уважителни причини за неявяване на родителя в съдебно заседание, в случай че той разбира се е бил редовно призован за него, следва да се преценява от съда във всеки конкретен случай. Въпреки, че не е посочено изрично в разпоредбата на чл. 127б СК за съда съществува задължението да изслуша и самото дете при условията на чл. 15 от Закона за закрила на детето (ЗЗДет.). Необходимо е да бъдат спазени и изискванията на ал. 5 от посочената разпоредба от ЗЗДет., като изслушването на детето се извърши в подходяща обстановка, съобразена с неговата възраст, в присъствието на социален работник от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.

Не може да бъде пренебрегнато и задължението за съда, което е предвидено в разпоредбата на ал. 6 на посочения текст от ЗЗДет., да уведоми дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, която трябва да изпрати представител, който да изрази становище, а при невъзможност да предостави доклад.

Изречение второ на ал.4, чл. 127б СК изрично указва възможността съдът и по своя инициатива да събира доказателства. Подобно задължение е свързано с необходимостта крайният съдебен акт, с който ще приключи производството по делото, да съответства на най-добрия интерес на детето.

В опит за създаване на гаранции за бързото приключване на производството разпоредбата на чл. 127б, ал.5 СК изисква съдът да постанови решението си в 14-дневен срок от образуване на делото. Решението на районния съд подлежи на обжалване пред съответния окръжен съд в 7-дневен срок от съобщаването му. Производството пред въззивната инстанция също трябва да приключи в максимално

кратки срокове, като съгласно разпоредата на ал. 6 в едномесечен срок от постъпването на жалбата окръжният съд се произнася с решение, което е окончателно.

Препис от влязлото в сила съдебно решение се изпраща незабавно на компетентните органи на Министерството на вътрешните работи за въвеждане на сигнал в Шенгенската информационна система.

Максималният срок, за който може да бъде наложената забраната за извеждане от страната, е една година. В случай, че рискът от незаконно извеждане е отпаднал, забраната за напускане на страната може да бъде отменена с решение на районния съд по настоящия адрес на детето по молба на родител, настойник или попечител. Прави впечатление, че правото да поиска отмяна на наложената мярка, не е предоставено на самото дете, дори и в случай, че е навършило 14-годишна възраст, в каквито случаи обикновено законът му предоставя определена процесуална дееспособност. Производството за отмяна на наложената мярка следва да протече в съответствие с изискванията на ал. 4, а именно – съдът отново е длъжен да изслуша родителите, и респ. детето – в съответствие с изискванията на чл. 15 ЗЗДет. Разпоредбата на ал. 8 за съжаление не предвижда кратки срокове, в които следва да приключи производството по молбата за отмяна на наложената забрана, реципрочни на предвидените в ал.5 и ал.6 при налагане на забраната.

В обобщение може да се посочи, че производството, регламентирано в чл. 127б СК по своята същност притежава характеристиките на производство на спорна съдебна администрация. Самото производство е предвидено като двуинстанционно, което ограничава възможността конкретни въпроси да бъдат поставяни за разглеждане пред върховната съдебна инстанция.

Лаконичната и непрецизна законова уредба поставя съдилищата пред предизвикателството да определят конкретния ред, по който се разглежда производството по чл. 127б СК, включително и да посочат надлежните страни в това производство, както и да преценят кои общи правила на гражданския процес следва да намерят съответно приложение в него.

Въз основа на горепосочените особености на производството по чл. 127б СК могат да бъдат изведени следните практически проблеми, свързани с неговото протичане:

На първо място трябва да бъде отделено особено внимание на целесъобразността от съществуването на подобна мярка, каквато представлява забраната за извеждане от страната на дете в риск.

Безспорно е, че в интерес на всяко дете е да пътува извън територията на Република България, да придобива впечатления и от другите държави, като по този начин се разширява неговият мироглед, в каквата насока е и разпоредбата на чл.35, ал.1, изр.І от Конституцията на Република България, според която „всеки има право свободно да избира своето местожителство, да се придвижва по територията на страната и да напуска нейните предели”, като според чл. чл.35, ал.1, изр.ІІ КРБ „това право може да се ограничава само със закон, за защита на националната сигурност, народното здраве и правата и свободите на други граждани”.

Правото на свободно движение в рамките на държавите – членове на Европейския съюз е гарантирано и от чл.3, §2 от Договора за Европейски съюз. Това правото, обаче, включително и правото на всяко дете да е с родителите си по чл.9 от Конвенцията за защита на правата на детето (Конвенцията) и правото на личен и семеен живот, гарантирано от Европейската конвенция за правата на човека, не сочат на безусловно задължение към съда да замести съгласието на всеки един от родителите му детето да пътува с другия родител извън пределите на страната, когато такова съгласие не е дадено доброволно.

Детето има право на свободно предвижване - вкл. пътуване в чужбина, но не може да го упражнява нито само, нито със съгласието само на единия от двамата родители. При нужда на детето да пътува в чужбина и разногласие на родителите за това, съдът може да разреши конкретни пътувания за определен период от време и до определени държави или неограничен брой пътувания през определен период от време, но също до определени държави (в този смисъл - Тълкувателно решение № 1 от 3.07.2017 г. на ВКС по т. д. № 1/2016 г., ОСГК, докладчик съдията Мими Фурнаджиева).¹

Съдът дължи произнасяне по този въпрос, респ. има правомощието да замести съгласието на родител детето му да пътува извън пределите на РБългария, единствено в случаите, в които родителите на детето не могат да постигнат съгласие по тези въпроси (по арг. от чл.127а, ал.1 и ал.2 от СК).

При преценката за интереса на детето, съобразена и с цитираните актове, се налага извод, че някои пътувания в чужбина на детето, дори с родителите биха могли да имат негативно въздействие за него, поради което съдът не следва да ги разрешава.

¹ „1. Съдът може да разреши по реда на чл. 127а СК пътуването на ненавършило пълнолетие дете в чужбина без съгласието на единия родител само за пътувания в определен период от време и/или до определени държави, респ. държави, чийто кръг е определяем.”

Възможността на родител и дете да се радват на взаимната си компания представлява основен елемент от семейния живот, който е защитен по силата на чл. 8 от Конвенцията, дори когато взаимоотношенията между родителите са разрушени². Според установената практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), вътрешни мерки, които възпрепятстват възможността на родител и дете да се радват на взаимната си компания представлява намеса в правото на зачитане на семейния живот. Намесата би била допустима, когато преследва цели, които са легитимни съгласно ал. 2 от чл. 8 на Конвенцията и могат да бъдат разглеждани като „необходими в едно демократично общество“, което предполага, че тя отговаря на належаща социална необходимост и по-конкретно че тя е пропорционална на преследваната легитимна цел, и изисква да бъдат изтъкнати „относими“ и „достатъчни“ основания, за да се оправдае намесата.

Между конкуриращите се интереси, тези на детето и на двамата родители, следва да се постигне справедлив баланс, след извършване на задълбочен преглед на цялата семейна ситуация и на цяла поредица от фактори, по-специално от фактическо, емоционално, психологическо, материално и медицинско естество, и на балансирана и разумна оценка на съответните интереси на всяко от лицата, като без съмнение, съобразяването с висшите интереси на детето е от решаващо значение.³

На следващо място, когато се разглежда сравнително новото производство, предвидено в чл. 127б СК, винаги трябва да се държи сметка за изключително рестриктивния характер на предвидената мярка, въпреки че обикновено акцентът се поставя върху нейния защитен и превантивен характер.

Именно рестриктивния характер на мярката предполага самото производство по нейното налагане да се развива изключително ускорено. Факторът „време“ е от изключително важно значение, както когато имаме предвид бързото налагане на мярката, така и когато се преценява нейната продължителност. Необходимо е обаче да се постигне баланс между търсената от законодателя бързина и нуждата в рамките на производството да се извърши обстойна оценка, с оглед предотвратяване на риска от ненужното ѝ налагане, което неминуемо води до неоправдана намеса в правото на личен и семеен живот.

² В този смисъл - *Monory v. Romania and Hungary*, № 71099/01, § 70, 05 април 2005 г.; *Iosub Caras v. Romania*, № 7198/04, §§ 28-29, 27 юли 2006 г.

³ В този смисъл *Diamante and Pelliccioni*, § 176, 27 септември 2011 г.; *Zawadka*, § 54; *Hokkanen v. Finland*, 23 септември 1994 г., § 55, Серия А № 299-А).

Явен е стремежът на законодателят да създаде гаранции, че производството по чл. 127б СК ще приключи с краен съдебен акт в рамките на изключително кратки срокове. Предвидените такива обаче са на практика непостижими. Не може да се очаква, че първоинстанционният районен съд ще постанови решението си в 14-дневен срок от образуване на делото, след като производството по делото следва да бъде насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание, респ. призоваването на страните за да е редовно трябва да бъде извършено най-късно една седмица преди заседанието. Практиката показва, че са многобройни случаите, при които призоваването на страните, особено на ответника по молбата, отнема няколко месеца, особено когато съответната страна полага усилия да избегне редовното си призоваване, за да осуети развитието на производството.

Противоречива е и съдебната практика по въпроса следва ли в производството по чл. 127б СК да намери приложение чл.47, ал.6 ГПК и съдът да назначи особен представител на ответника на разноси на ищеца, в случай че е невъзможно да бъде лично призован или по някои от предвидените в чл. 46 – 47 ГПК способности. Назначаването на особен представител на ответника от една страна би създавало гаранции за защита на правото му да участва в производството, но от друга страна неминуемо би забавило неговото протичане.

Следва да бъде поставен и въпроса за участието на детето в производството по чл. 127б СК. Относно задължението на съда да осигури неговото изслушване по реда на чл. 15 ЗЗДет. не би трябвало да има съмнения, въпреки пропуска на законодателя да го посочи изрично в текста на чл. 127б СК. Доколкото обаче детето е самостоятелен и пълноценен правен субект, и в разглежданата ситуация е твърде възможно да съществува противоречие между неговите интереси и тези на родителя, по чиято молба е започнало производството, съществуват и мнения в практиката, че на детето следва да бъде назначен особен представител. Подобна разнородна практика на съдилищата съществува в доста от производствата на спорна съдебна администрация свързани с упражняването на родителските права и задължения, както и в производствата за настаняване на детето извън семейството по реда на ЗЗДет. Проблемът би бил лесно преодолян, ако текстът на чл. 127б СК съдържаеше изрична уредба по този въпрос.

Бързото приключване на производството по чл. 127б СК няма как да бъде постигнато и поради необходимостта съдът, включително и служебно да събере релевантните доказателства за всестранныя и правилна оценка на ситуацията на риск. Важно е да се подчертае, че в никой случай не би могло да се презюмира наличието на

някакъв риск за детето, и да се съобрази негативния ефект, който би имала ненужно наложената забрана.

Не на последно място особено съществен проблем представлява неясното съдържание на понятието „риск от незаконно извеждане”, за което не се съдържа легална дефиниция в СК, а единствено препращане с разпоредбата на чл. 127б, ал.1 СК към разпоредбата на чл. 32, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2018/1862.

Натрупаната до момента съдебна практика константно приема, че „основание за налагане на забраната е явната, несъмнена, реална, конкретна и непосредствена опасност от извеждане на децата. Наличието на такава опасност е въпрос на преценка и установяване във всеки конкретен случай”.⁴ При това тежестта на доказването ѝ лежи върху лицето отпредило искането по чл. 127б, ал.1 СК.

Често съдебната практика приема и, че „при наличие на родителски конфликт, по принцип съществува хипотетична опасност той да ескалира и да се стигне до „отвлечане”, но такъв не може да се презюмира”, както и че „мерките по чл. 127б, ал.1 СК, предприети от съображения, свързани със сигурността и най-добрият интерес на децата, трябва да са в съответствие с принципа на пропорционалността и да се основават изключително на личното поведение на лицето, за което се твърди, че възнамерява неправомерно да ги изведе от страната”.

Например с влязлото в сила Решение от 26.08.2024 г. постановено по гр.д.№142159/2024 г. по описа на СРС, е прието, че предвид установеното за доказано поведение на ответника (майка на детето) „укриване на детето от неговия баща и роднините по бащина линия, поддържане на връзка с лице, пребиваващо на територията на Обединеното кралство, намерение за установяване в чужбина, липсата на постоянна трудова ангажираност, както и с оглед обстоятелството, че ответникът не оспорва искът”, като съдът е намерил за доказан конкретен и явен риск от незаконно извеждане на детето от неговата майка.

Не може да бъде споделено разбира се становището, че неоспорването на иска от страна на ответника, и дори неговото изрично признаване, освобождава съда от задължението дори и служебно да събере релевантните доказателства, за обосноваване наличието на конкретна и непосредствена опасност от незаконно извеждане.

С влязлото в сила Решение от 22.04.2024 г. постановено по в.гр.д. №502089/2024 г. по описа на СГС е прието, че „наличието на предишни наказателни присъди не

⁴ Решение от 22.04.2024 г. постановено по в.гр.д. №502089/2024 г. по описа на СГС.

представлява само по себе си основание за предприемането на такива мерки. Основание за налагането на такива мерки не представлява и обстоятелството, че съществува възможност на това лице да бъде отнето правото да пребивава в страната. Още по малко – основание за налагане на мярката по чл. 127б СК е желанието на един баща да осъществява пълноценни контакти с децата си. Личното поведение на въпросното лице трябва да представлява истинска, реална и достатъчно сериозна заплаха от неправомерно извеждане от страната. Мярката по чл. 127б СК не може да бъде наложена с мотиви, които са изолирани от конкретния случай и които се опират на съображения за обща превенция.”

Горепосочените две решения представляват пример за това колко разнообразни обстоятелства могат да бъдат приети за реална и непосредствена опасност от извеждане на децата.

Добра илюстрация на изначалната невъзможност производството по чл. 127б СК да приключи в рамките на очакваните от законодателя срокове е например Решение 22.04.2025 г. постановено по в. гр. д. № 670/2025 г. по описа на Окръжен съд гр.Варна, с което е обезсилено постановеното от Районен съд гр. Варна решение и е прекратено образуваното въззивно производство „поради настъпилите в хода на производството обстоятелства от обективен характер - изтекъл срок на наложената забрана и липса на правен интерес от предприетото искане за отмяната ѝ към момента”. Правилно законодателят е предвидил сравнително кратък максимален срок, за който забраната за извеждане може да бъде наложено, а именно – една година. За съжаление при анализ на приключилите към момента съдебни производства образувани по молби с правно основание чл. 127б СК е видно, че въпреки усилията на съда да постигне заложените от законодателя срокове, продължителността на съдебното производство е поне една година, като обикновено надхвърля максималния допустим срок на забраната.

Законовата уредба създава достатъчно предпоставки за забавеното развитие на производството в повечето случаи поради процесуалното поведение на страните. В тази връзка все по-актуално е напоследък да се подчертава задължението на страните в съдебните производства да упражняват предоставените им процесуални права добросъвестно и съобразно добрите нрави, като неизпълнението на това тяхно задължение може да доведе до съществено накърняване на чужди права и интереси, особено когато е налице в производствата по спорна съдебна администрация, които засягат права или интереси на дете.

Воден от желанието да отговори бързо на изискванията на ШИС, като създаде очаквания защитен механизъм, законодателят лаконично и непрецизно е регламентирал производството по чл. 127б СК, като съществуващите недостатъци не са напълно отстранени и с промените, обнародвани в ДВ, бр. 52 от 27.06.2025 г. Един от най-съществените проблеми е, че търсената бързина на производството, остава такава само на думи, в сферата на добрите пожелания, което много добре се илюстрира от продължителността на вече приключилите съдебни производства, която само в редки случаи е по-малка от една година. В стремежа си да ограничи случаите на т.н. „родителски отвличания” законодателят сам е създал риск от ненужното налагане на изключително рестриктивна мярка, която изобщо не отговаря на изискванията да бъде защитен механизъм, и съществува опасност до доведе до трайно негативно отражение върху отношенията родители – деца. Настоящата законова уредба на производството по чл. 127б СК не само не осигурява нужния справедлив баланс между конкуриращите се интереси на засегнатите страни в правната връзка родители – деца, а напротив – създава благоприятна среда за злоупотреба с права, без да гарантира постигането на най-добрия интерес на детето.